

УДК 339.65.01

DOI: 10.31891/2307-5740-2019-276-6-295-301

АРУТЮН МІКАЕЛІ ПАПОЯН

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МІСТА КИЇВ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ТА ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРАХ

У статті проаналізовано основні аспекти стратегій розвитку Києва в інвестиційній та туристичній сферах. Акцентовано увагу на виявлених недоліках у досліджуваній сфері. Висвітлено основну мету Міської цільової програми розвитку туризму в місті Київ на 2019–2021 роки, що полягає у створенні конкурентоздатного київського туристичного продукту, збільшенні туристичних потоків, перетворенні туризм в одну з найбільш прибуткових галузей економіки Києва, що, у свою чергу, сприятиме забезпеченню значного внеску у соціально-економічний розвиток міста. Загалом, зроблено висновки, що правильна реалізація стратегії розвитку міста Києва в інвестиційній та туристичній сферах сприятиме підвищенню іміджу міста та залученню додаткових фінансів у його розвиток.

Ключові слова: маркетинг, стратегія, розвиток, цільова програма, Київ, туризм, інвестиційний проект, туристична інфраструктура, конкурентоспроможність, якість послуг, дестинація.

HARUTYUN MIKAELI PAPOYAN

National Economic University named after Vadym Hetman

KYIV DEVELOPMENT STRATEGIES IN THE INVESTMENT AND TOURISM

We understand that, nevertheless, on a national scale, you need to use all that exists in your business, while adhering to unprecedented real performance indicators. Today, they were the central, really working news and development movements of the countries. It is a well-known fact that the city makes the most promising opportunities for simple economic and economic progress and has more than a long time when it is at the local level and at the regional level. Kyiv is the most investment-attractive city in Ukraine. Many infrastructure and other investment projects have been implemented here with the participation of foreign and Ukrainian partners. Currently, Kyiv offers a number of new investment projects for foreign investors. Kyiv's high investment potential is confirmed by the ratings of such world-famous agencies as S&P Global Ratings, Moody's and Fitch Ratings. The article analyzes the main aspects of Kyiv city development strategies in the investment and tourism spheres. Emphasis is placed on the identified shortcomings in the investigated field. The main purpose of the City Target Program for Tourism Development in the City of Kyiv for 2019 - 2021 is highlighted, which is to create a competitive Kiev tourism product, increase tourist flows, transform tourism into one of the most profitable sectors of the Kiev economy, which, in turn, will contribute to ensuring a significant contribution to the socio-economic development of the city. In general, it is concluded that the proper implementation of the development strategy of the city of Kiev in the investment and tourism areas will help to enhance the city's image and attract additional finance in its development.

Keywords: marketing, strategy, development, target program, Kiev, tourism, investment project, tourist infrastructure, competitiveness, quality of services, destination.

Постановка проблеми. Міста як в світовому, так і в національному масштабі набувають все більшої ваги у залученні інвестицій, досягаючи при цьому безпрецедентних успіхів у зростанні ефективності виробництва. Сьогодні вони стали центрами практично усіх нововведень та двигунами розвитку країн. Загально визнаним є той факт, що міста володіють найбільш перспективними можливостями для забезпечення соціального та економічного прогресу і заходів із покращання умов довкілля як на місцевому, так і на регіональному рівні [1, с. 94].

Київ є найбільш інвестиційно привабливим містом України. Тут реалізується багато інфраструктурних та інших інвестиційних проектів за участю іноземних та українських партнерів. Високий інвестиційний потенціал Києва підтверджується рейтингами таких всесвітньо відомих агентств, як S&P Global Ratings, Moody's та Fitch Ratings [2].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Провідна роль у вирішенні зазначених питань відводиться, насамперед, органам місцевого самоврядування, а також використанню місцевих активів та зміцненню внутрішнього потенціалу міста. Це обумовлено не тільки кризовими явищами в економіці, але і низькою ефективністю впровадження державних та регіональних програм, якими передбачається соціально-економічний розвиток міста, оскільки дедалі помітнішими стають брак фінансових, матеріальних та інших ресурсів. В умовах наростаючої конкуренції за інвестиційні кошти на перший план виходять маркетингові інструменти, які мають надати можливість вірно оцінити інвестиційний потенціал Києва та визначитись із засобами її просування.

На думку експертів PJSC «DELOITTE & TOUCHE USC», Київ є діловим центром України, де зосереджені державні установи, офіси українських і міжнародних компаній та посольств, торгівлі, виставкові та бізнес-центри. Уже декілька років поспіль публікується річна звітність міста відповідно до провідних світових муніципальних практик, яка містить фінансову й неофіційну частини. Це дає міській владі змогу не лише створювати сприятливий бізнес-клімат, але й бути активним учасником інвестиційного процесу: концесій та інших форм співпраці безпосередньо з інвестором.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Завдяки економічним здобуткам від туристичної діяльності сучасний туризм з кожним роком набирає ваги серед секторів світової економіки. Позитивна динаміка економічних процесів, поліпшення соціальної складової, збереження довкілля та відновлення культурної спадщини – це не весь перелік позитивних зрушень, до яких приводить успішна туристична діяльність у кожній з країн світу [3, с. 104–119]. Наявні національні туристичні ресурси дають змогу розглядати Україну як вагому туристичну дестинацію Європи, а Київ – як її культурний та історичний центр. Але, незважаючи на досить високий рівень ресурсного потенціалу, надходження від туристичної діяльності в столиці України невідповідно низькі.

Досліджуючи цю проблему, більшість науковців висвітлює вплив окремих факторів на розвиток туристичної та інвестиційної сфери. Так, у наукових працях О.О. Любіцевої [4, с. 436], Є.В. Панкової, В.І. Стафійчука [5, с. 369] основна увага приділяється аналізу рекреаційних ресурсів, у праці М.П. Бондаренко – регіональним особливостям туризму, О.Д. Лендел в своїй роботі [6, с. 30–33] досліджує шляхи покращення туристичної інфраструктури. В той же час недостатньо висвітлена проблема формування єдиного цільного образу певного міста чи курорту, тоді як, на нашу думку, створення іміджу туристичної одиниці – це перший важливий крок, який впливає на всю подальшу туристичну діяльність.

Питання набуває особливого значення в умовах перетворення того чи іншого міста або регіону в самостійного гравця світового ринку, коли він здатний підвищувати свою конкурентоспроможність не тільки на внутрішньому, але й на зовнішньому туристичному ринку. У випадку, коли мова йде про столицю, яка є культурно-історичним і соціально-економічним обличчям держави, актуальність проблеми зростає.

Мета статті – на основі наукового аналізу дослідити основні стратегічні напрямки розвитку Києва в інвестиційній та туристичній сферах.

Виклад основного матеріалу. Київ – окрема адміністративно-територіальна одиниця України, культурний, політичний, соціально-економічний, транспортний, науковий та правничий центр країни. Розташовано на річці Дніпро. Київ – шосте за населенням місто Європи після Москви, Лондону, Санкт-Петербурга, Берліну та Мадриду. Його площа становить 835,58 кв. км, а чисельність населення – близько 2,9 млн осіб.

Місто є лідером в Україні за результатами щорічної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів. Столиця очолює рейтинг за економічним та соціальним напрямками, інвестиційно-інноваційним розвитком та зовнішньоекономічною співпрацею, фінансовою самодостатністю, розвитком малого та середнього підприємництва, доступністю та якістю послуг у сфері охорони здоров'я [7].

Київ є найбільш інвестиційно привабливим містом України. Тут було реалізовано багато інфраструктурних та інших інвестиційних проєктів за участю іноземних та українських партнерів. Наразі Київ пропонує низку нових інвестиційних проєктів для іноземних інвесторів.

Віце-президент інвестиційно-банківського департаменту Dragon Capital Ольга Буренко зазначає, що протягом 17-річного досвіду роботи з іноземними інвесторами та українськими компаніями, постійно спостерігався значний інтерес до інвестицій та розвитку саме в столиці України. На її думку, Київ є найбільшим центром економічної та фінансової активності в Україні, являється великим споживчим ринком з кваліфікованою робочою силою і найвищим рівнем доходу на душу населення. Все це надає інвесторам значні можливості для реалізації проєктів у різноманітних галузях. Найбільшу інвестиційну зацікавленість становлять такі галузі, як будівництво й операції з нерухомістю, торгівля, інформаційні технології та зв'язок. Проте нагальною потребою для підвищення рівня комфорту життя громадян і ведення бізнесу, а також зменшення навантаження на бюджет міста є збільшення обсягу інвестицій саме приватних інвесторів у транспортну і комунальну інфраструктуру та соціальну сферу (охорону здоров'я, освіту й культуру).

Ігор Олехов, партнер міжнародної юридичної фірми «Бейкер Макензі», також відзначає Київ як найпривабливіше українське місто для здійснення інвестицій в Україні. На його думку це зумовлено концентрацією експертизи в найрізноманітніших галузях, починаючи від широкого кола технічних спеціальностей і закінчуючи інноваційними фінансовими транзакціями й багатогранними культурними подіями. Саме наявність такої визначної експертизи приваблює інвестиції в найрізноманітніші проєкти.

Значущою перевагою інвестування у м. Києві є близькість до основних центрів прийняття рішень і широкі можливості для комунікацій з усіма зацікавленими сторонами у здійсненні інвестиційного проєкту. Водночас процедури здійснення інвестицій є стандартизованими та відпрацьованими на багатьох проєктах. Тому ймовірність успіху інвестиційного проєкту майже завжди значно вища у Києві, ніж в інших містах.

Комплексна стратегія розвитку міста є важливою передумовою залучення міжнародних фінансових організацій та приватних інвесторів до реалізації стратегічно важливих проєктів у ключових сферах життєдіяльності міста – інфраструктурі, промисловості, комунальній та соціальній сферах, а також у галузі інформаційних технологій. Перший крок було зроблено – міська влада прийняла стратегію розвитку міста Києва до 2025 року. У свою чергу, моніторинг і контроль виконання стратегічних ініціатив із відповідними індикаторами реалізації стратегії є одним з головних завдань, які мають зробити українську столицю привабливою інвестиційною гаванню для міжнародних бізнес-партнерів та нададуть їй статусу привабливого європейського міста. Щорічне звітування щодо реалізації стратегії повинно стати надійним інструментом комунікації міста з потенційними партнерами та інвесторами.

Під час виступу на бізнес-форумі у Лондоні, заступник голови КМДА Микола Поворозник зауважив, що Київ є лідером у сфері інвестиційної діяльності України. Також на його думку, Київ є найбільшим економічним, фінансовим, науково-освітнім та культурним центром України, що втілює сучасні світові тенденції суспільного розвитку та новітні технології, містом численних можливостей із комфортними умовами ведення бізнесу та проживання. Завдяки його промислового, наукового та культурного потенціалу у місті зосереджується велика кількість провідних спеціалістів різноманітних галузей таких як: промисловість, інформаційні технології, торгівля, нерухомість, фінанси тощо, і здобувачів сучасної та якісної освіти. За його словами, столиця завжди була і залишається лідером та прискорювачем прогресивних соціально-економічних перетворень усієї країни [8].

Одними з основних передумов для залучення інвестицій у Київ є відкритість та прозорість діяльності столичної влади, що спрямована на максимальне спрощення умов для ведення бізнесу, забезпечення надійності і стабільності у співпраці з партнерами, впровадження новітніх технологій у систему управління містом. У числі останніх нововведень: відкритий бюджет м. Київ, система електронних закупівель «PROZORRO», Інформаційно-аналітична система «Майно», система «Безпечне місто», система «ehealth», туристичні сервіси міста: портал www.visitkyiv.travel, мобільний додаток «Kyiv City Guide», карта туриста «Kyiv Pass» та онлайн-платформа «InvestInKyiv».

Зі свого боку місто надає всебічну підтримку в реалізації інвестиційних проєктів як у сфері інвестиційного консалтингу, так і у безпосередньому супроводженні та підготовці інвестиційних проєктів.

Комунальне підприємство «Київське інвестиційне агентство» є вікном взаємодії між владою міста та інвестором, головним консультантом та базовою платформою для подальшої реалізації інвестиційних проєктів у столиці. Основна місія функціонування КІА полягає у забезпеченні зростання інвестиційного потенціалу міста Києва та відбудови міського бюджету. В основі прагнення установи – реалізація суспільно значимих інфраструктурних та інших проєктів шляхом налагодження ефективної співпраці між державним та приватним секторами, а також із інвестиційними та фінансовими інститутами. Мета діяльності полягає у пошуку можливостей та розробці конкретних інвестиційних пропозицій задля регенерації і розвитку столиці [9].

З метою залучення інвестицій у розвиток соціально важливих сфер життєдіяльності Києва міська влада застосовує додаткові інструменти підтримки бізнесу, зокрема: надання 30% знижки на орендну плату за договорами оренди майна, що належить до комунальної власності територіальної громади м. Києва; встановлення річної орендної плати у розмірі 1 гривня за оренду майна, що належить до комунальної власності територіальної громади м. Києва, для суб'єктів підприємницької діяльності, які надають освітні послуги; фінансово-кредитна підтримка суб'єктів малого та середнього підприємництва у м. Київ (компенсація 50% номінальної відсоткової ставки, що встановлюється кредитним договором).

Впродовж останніх п'яти років частка чотирьох найбільших країн-інвесторів в економіку міста Києва продовжувала зростати та станом на сьогодні становить більше 65%. Основними інвесторами і надалі залишаються Нідерланди (25,4 %), Кіпр (25,0 %), Велика Британія (5,9 %), Австрія (3,7 %).

В поточній ситуації, яка характеризується ускладненням загального соціально-економічного становища у Києві, інвестиції можуть стати рушієм розвитку міста Києва. Для цього місту необхідно здійснити заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату та просування свого інвестиційного потенціалу.

Відповідно до однієї зі стратегічних цілей, а саме підвищення конкурентоспроможності економіки Києва, визначеної у Стратегії розвитку Києва до 2025 року (далі – Стратегія) [10], виділяють оперативну ціль – залучення інвестицій до міста Київ, досягнення якої потребує виконання наступних основних завдань та заходів Стратегії:

Поліпшення інвестиційного клімату столиці:

- спрощення процедур інвестування в різні сфери життєдіяльності/економіки міста;
- розробка системи преференцій/пільг для інвесторів пріоритетних галузей розвитку міста;
- стабілізація фінансового становища міста (в т.ч. зниження боргового навантаження на міський бюджет).

Просування інвестиційного потенціалу міста:

- оцінка потенціалу та активне позиціонування Києва на міжнародних інвестиційних заходах як інвестиційно привабливого центру у Центральній та Східній Європі;
- проведення інформаційних кампаній (в т.ч. організація інвестиційних форумів та інших заходів) щодо інформування інвестиційної спільноти про можливості для інвестування в місті Києві;
- забезпечення максимального використання потенціалу закордонних візитів вищого керівництва м. Києва для залучення міжнародної спільноти до інвестування;
- постійна співпраця з міжнародними рейтинговими агентствами (в т.ч. робота над підвищенням позицій міста Київ у міжнародних рейтингах).

Розробка нового інвестиційного процесу в рамках виконавчих органів міста:

- створення інформаційних баз даних муніципальних потреб та активів;
- формування єдиного публічного реєстру інвестиційних програм та проєктів;
- розвиток «єдиного вікна» для роботи з інвесторами;

- розробка стандартів та форм для підвищення якості підготовки інвестиційних програм і проєктів;
- зміна процесу інвестиційного планування (залучення приватного сектора, просування змішаних форм фінансування);
- забезпечення конкурентного та прозорого конкурсного процесу в рамках вибору інвесторів;
- патронаж після підписання інвестиційного договору та підтримка інвестора з боку міста;
- впровадження проєктного підходу до управління інвестиційними програмами та проєктами впродовж всього їх життєвого циклу на основі сучасних міжнародних практик.

Що стосується масштабних інвестиційних проєктів з залученням інвестиційних коштів, то тут спостерігається достатньо широкий спектр інвестиційних пропозицій у сферах: нерухомості, освіти, медицини, спорту та відпочинку, енергетики, транспорту та зв'язку, утилізації, соціальної тощо.

Так, до основних інвестиційних проєктів варто віднести:

- створення велосипедної мережі «Bike-Sharing» в місті Київ, передбачено створення велосипедної мережі прокату велосипедів по всій території міста [11];
- будівництво житлового будинку з об'єктами соціально-культурного призначення та підземним паркінгом по вул. Лук'янівській (між вул. Глибочицькою) в Шевченківському районі Києва [12];
- будівництво житлових будинків з об'єктами соціально-культурного призначення та підземним паркінгом, у тому числі для постраждалих від діяльності ГІБК «Еліта-Центр» на вул. Оноре де Бальзака (вул. Польова) у Деснянському районі [13];
- у сфері медицини слід віддати належне Будівництву приватного медичного центру на вул. Зоологічній, 3 у Шевченківському районі [14];
- у сфері освіти найбільш помітними стало 2 проєкти: Будівництво дошкільного навчального закладу у Дарницькому районі [15] та Будівництво приватної середньої школи у Оболонському районі [16];
- у сфері спорту та відпочинку: облаштування парку розваг (атракціонів) на території «Гідропарку» (о. «Венеціанський»); облаштування мотузкового парку на території парку «Молодіжний» у Деснянському районі; будівництво гірськолижного комплексу з об'єктами розважально-рекреаційного призначення для активного всесезонного відпочинку «Пирогово» в Голосіївському районі [17] та ін.;
- у сфері енергетики: будівництво ТЕЦ у Деснянському районі; будівництво модульних котелень на відновлювальній паливі [18];
- у сфері транспорту та зв'язку: будівництво паркінгу на вул. Миколи Закревського у Деснянському районі; будівництво мережі Wi-Fi на території міста Києва для надання якісних телекомунікаційних послуг жителям та гостям міста Києва; будівництво (створення) об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури – канатна дорога з об'єктами громадського призначення [19] тощо.

Досліджуючи питання стратегічного розвитку Києва у туристичній сфері, в першу чергу, варто зауважити про те, що дана галузь характеризується неабиякою значущістю, високоприбутковістю та динамічністю серед інших галузей світового господарства. Саме це стало першопричиною визначення у Стратегії розвитку Києва до 2025 року туризму як одного з пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку міста.

Місто Київ як столиця України є найбільш привабливим та популярним туристичним містом країни. Це обумовлено, насамперед, вигідним економіко-географічним розташуванням, проходженням через нього найважливіших залізничних, автомобільних магістралей та повітряних трас країни, що відіграє неабияку роль у розвитку та інтенсифікації культурних та зовнішньоекономічних зв'язків міста.

З врахуванням вдалого геополітичного положення, можна з упевненістю говорити про відкритість Києва як для іноземних, так і для внутрішніх споживачів. Тому щорічно місто нараховує більше 1 млн відвідувачів з іноземних країн.

Варто зауважити, що останніми роками спостерігається позитивне зрушення у динаміці надходжень до бюджету міста Києва коштів від справляння туристичного збору. У зв'язку з цим, можна спрогнозувати, що до бюджету міста Києва у 2021 році може надійти понад 33,0 млн грн, що більше ніж у 2016 році в 1,8 разів.

Протягом останніх років також помітним стало збільшення кількості робочих місць у туристичних підприємствах і закладах розміщення. Якщо у 2018 році цей показник становив 26,7 тис. осіб, то у 2021 році прогнозується підвищення його рівня до 27,0 тис. осіб.

Проте, незважаючи на це та у зв'язку з високим рівнем конкуренції серед туристичних міст світу, туристична сфера міста Києва все ж і надалі потребує розвитку. Для цього є необхідність у наступному:

- чітке позиціонування Києва як однієї з головних європейських столиць, що характеризується туристичною привабливістю, як унікальної дестинації, що гармонійно поєднує стародавнє місто з багатотисячолітньою історією і сучасний мегаполіс, для якого характерний швидкий темп життя та великі можливості для бізнесу;

- промоції м. Київ в рамках офіційного туристичного бренду столиці «Київ – місто, де все починається», а також позиціонуванні його як міста для здійснення подорожей «вихідного дня» та «city break tour». Київ є містом, де зародилась слов'янська духовність, та столицею, завдяки якій світ отримав видатних діячів у мистецькій, культурній, науковій та літературній сферах. Протягом вже тривалого часу Київ залишається столицею, в якій відбуваються зміни, що впливають на хід світової історії в цілому.

– підвищення конкурентоспроможності туристичного сектору столиці покращивши рівень якості послуг, що надаються туристам, та промоції іміджу міста як міста, що може «похизуватися» своєю безпечністю, наданням якісних послуг та невисокою вартістю відпочинку, проживання та харчування.

Разом з тим, не тільки іноземний туризм потребує розвитку. Внутрішній туризм потребує щоб був створений конкурентоспроможний туристичний продукт, спрямований на позиціонування різних видів туристичних продуктів, які будуть адаптованими до вимог і очікувань внутрішніх споживачів, щось подібне до «Києва на вікенд», «Києва екскурсійного», «Києва гастрономічного» тощо.

З урахуванням наведеного, ми дійшли думки, що Києву притаманна наявність достатнього потенціалу для перетворення на потужний туристичний центр Східної Європи, центр ділового та пізнавального туризму.

Міської цільової програми розвитку туризму в місті Київ на 2019–2021 роки (далі – Програма) має на меті створити конкурентоздатний київський туристичний продукт, збільшити туристичні потоки, перетворити туризм в одну з найбільш прибуткових галузей економіки Києва, що, у свою чергу, зможе забезпечити значний внесок у соціально-економічний розвиток міста шляхом збільшення дохідної частини бюджету завдяки податковим та валютним надходженням, припливу інвестицій, збільшенню кількості робочих місць, а також створенню сприятливих умов для відпочинку та зміцнення здоров'я мешканців і гостей столиці за умов збереження і раціонального використання культурно-історичної та природної спадщини міста [20].

Для того щоб досягти зазначеної мети існує необхідність вжити певні заходи, що полягають у:

- вдосконаленні стану наявної туристичної інфраструктури;
- створенні туристично привабливих об'єктів в місті;
- забезпеченні належного рівня безпеки для туристів;
- створенні мережі сучасних туристично-інформаційних центрів;
- покращенні системи орієнтування в місті завдяки встановленню туристичних вказівників та пілонів;
- забезпеченні активної іміджевої кампанії міста завдяки проведенню прес-турів, рекламних кампаній та участі в міжнародних промоціях них виставкових заходах;
- організації проведення різноманітних фестивалів, спрямованих на висвітлення туристичної привабливості міста;
- створенні проєктів розвитку галузі в рамках державно-приватного партнерства;
- спрощенні (лібералізації) візової політики.

Пріоритети розвитку туристичної сфери міста Києва охоплюють 5 найголовніших аспектів, кожен з яких потребує вжиття певних заходів. Мова йде про:

- промоцію;
- інфраструктурні проєкти;
- освіту та статистичні дані;
- вдосконалення нормативно-правової бази у сфері туризму;
- державно-приватне партнерство.

Промоція має на меті популяризувати місто Київ як туристичну дестинацію. Для цього існує необхідність у просуванні Києва як туристичного центру, розвитку родієвого та ділового туризму та розвитку KyivFilmComission.

Інфраструктурні проєкти полягають в удосконаленні туристичної інфраструктури. Мається на увазі створення та забезпечення належного функціонування навігації, туристично-інформаційних центрів, гарячої телефонної лінії, мобільних додатків ID-карток.

Основна мета освіти та статистичних даних полягає в обміні досвідом, удосконаленні системи моніторингу та аналізу розвитку туристичної сфери міста, навчання та підвищенні кваліфікації екскурсіводів і гідів. Для цього існує необхідність в обліку туристичних потоків та ресурсів, а також удосконаленні системи моніторингу та налізу розвитку туристичної сфери столиці.

Основна націленість вдосконалення нормативно-правової бази у сфері туризму полягає у заходах, які б забезпечили створення дієвого механізму регулювання туристичної сфери, тобто удосконалення зазначеної бази щодо туристичного збору, дозволів на право здійснення туристичного супроводу, ліцензування тощо).

Спільна діяльність щодо реалізації маркетингових заходів – основна мета державно-приватного партнерства. Вона націлена на консолідацію усіх зацікавлених учасників туристичного ринку, що сприятиме розвитку туристичних об'єктів задля промоції столиці як туристичної дестинації.

Для збільшення кількості туристів потрібно:

1. Просувати Київ як туристичний центр. Для цього потрібно: розробити маркетингову програму розвитку туризму в місті; забезпечити подальше наповнення та просування туристичного порталу; лістинг міста в реєстрі ТОП-10 міжнародних сайтів для туристичних операторів та мандрівників; організувати та провести конкурс на кращий туристичний відеоролик про столиця; просувати туристичний потенціал та бренд міста завдяки проведенню PR-заходів та участі у туристичних подіях міжнародного характеру (ярмарки, конференції тощо).

2. Розвивати подієвий та діловий туризм сприяючи:

- а) проведенню у столиці великих культурних, спортивних, ділових подій та заходів;
- б) створенню офіційного конвеншн-бюро столиці, презентації ділового потенціалу Києва на міжнародній арені;
- в) створенню умов для розвитку сучасних видів туризму (мається на увазі весільний, гастрономічний тощо);
- г) діяльності з розвитку ділового туризму, відділу кіно комісії Комунального підприємства «Київський міський туристично-інформаційний центр».

Збільшення тривалості та покращення комфорту перебування туристів полягає у тому щоб:

- удосконалити туристичну інфраструктуру
- підвищити якість сервісу обслуговування туристів
- розвивати туристичну пропозицію
- підвищити рівень безпеки

Вдосконалення нормативно-правової бази у сфері туризму полягає у тому, щоб розробити пропозиції щодо внесення змін до законодавчих актів щодо спрямування коштів, які отримано від справляння туристичного збору, на розвиток туристичної сфери; відновити дозволи на право здійснення туристичний супровід та ліцензування турагентської діяльності; ініціювати передачу повноважень з ліцензування тур операторської діяльності та категоризації закладів розміщення до органів місцевого самоврядування.

Висновки. Підсумовуючи наведене, можна зробити висновок, що реалізація інвестиційних проєктів призведе не лише до підвищення іміджу міста Києва, але і сприятиме залученню додаткових фінансів у його розвиток. Проте, в будь-якому випадку, є необхідність в оцінці ризиків, які можуть стати на заваді реалізації того чи іншого проєкту, тому також постає необхідність у належному юридичному супроводі кожного з запропонованих проєктів.

Що стосується туристичної сфери, то тут доцільно працювати, в першу чергу, в напрямку вдосконалення системи моніторингу та аналізу розвитку туристичної сфери столиці, тобто системи збору та обробки статистичних даних, проведення аналізу і планування туристичної діяльності, а також проведення маркетингових досліджень з метою визначення якості послуг підприємств готельного господарства, кількісних та якісних показників потоку туристів. Також необхідно посилити співпрацю та обмін досвідом. Для цього потрібно створити єдину платформу на базі КМДА, що дозволить налагодити регулярну взаємодію з представниками приватного сектору, громадськими організаціями та асоціаціями.

Виконання даних заходів сприятиме створенню умов для покращення обслуговування туристів у Києві, модернізації інфраструктури та дасть можливість:

- збільшити потік туристів до столиці;
- збільшити середню тривалість перебування туристів у місті;
- збільшити надходження від туристичного збору до міського бюджету;
- покращити імідж міста;
- залучити вітчизняні та іноземні інвестиції в розвиток сфери туризму Києва;
- розвивати туристичну інфраструктуру;
- покращити взаємодію з іншими регіонами України щодо взаємного розвитку туристичного сектору.

Література

1. Панкрухін А.П. Маркетинг територій / Панкрухін А.П. – 2-е изд. – СПб : Питер, 2006. – С. 94.
2. Інвестиційний потенціал Києва. URL: <https://investkiyiv.gov.ua/ua/investitsijnij-potencial-kiyeva> (дата звернення: 25.03.2020).
3. Бондаренко М.П. Туристичний сектор економіки України: реалії та перспективи / М.П. Бондаренко // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 1. – С. 104–119.
4. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг / Любіцева О.О. – К. : Альтерпрес, 2006. – 436 с.
5. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України / О.О. Любіцева, Є.В. Панкова, В.І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
6. Лендел О.Д. Основні напрямки розвитку туристичної інфраструктури регіону / О.Д. Лендел // Актуальные проблемы экономики. – 2007. – № 4(22). – С. 30–33.
7. Інвестиційний паспорт міста Києва. URL: https://investkiyiv.gov.ua/uploads/pdf/Invest_Kiev_ua_print.pdf (дата звернення: 25.10.2019).
8. Київ – лідер у сфері інвестиційної діяльності України. Микола Поворозник на бізнес-форумі у Лондоні. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/kiv_lider_u_sferi_investitsijno_diyalnosti_ukrani_mikola_povoroznik_na_biznes-forumi_u_londoni/ (дата звернення: 25.10.2019).
9. Про KIA : офіційний сайт Київського інвестиційного агентства. URL: <http://investkiyiv.org/kia/about/> (дата звернення: 25.10.2019).
10. Стратегія розвитку Києва до 2025 року у новій редакції. URL: <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/7/28/Strategy2025new.pdf> (дата звернення: 25.10.2019).
11. Створення велосипедної мережі «bike-sharing» в місті Києві. URL: <https://investkiyiv.gov.ua/ua/projects/stvorennya-velosipednoi-merezhi-bike-sharing-v-misti-kiyevi> (дата звернення: 25.10.2019).
12. Будівництво житлового будинку з об'єктами соціально-культурного призначення та підземним паркінгом по вул. Лук'янівській (між вул. Глибочицькою) в Шевченківському районі м. Києва. URL: <https://investkiyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-zhitloвого-budinku-z-obyektami-socialno-kulturnogo-priznachennya-ta-pidzemnim-parkingom-po-vul-lukyanskiy-mizh-vul-glibochickoyu-v-shevchenkivskomu-rajoni-m-kiyeva> (дата звернення: 25.10.2019).
13. Будівництво житлових будинків з об'єктами соціально-культурного призначення та підземним паркінгом, у тому числі для постраждалих від діяльності ГІБК «Еліта-Центр» на вул. Оноре де Бальзака (вул. Польова) у Деснянському районі. URL:

<https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-zhitlovih-budinkiv-z-obyektami-socialno-kulturnogo-priznachennya-ta-pidzemnim-parkingom-u-tomu-chisli-dlya-postrazhdalih-vid-diyalnosti-gibk-elita-centr-na-vul-onore-de-balzaka-vul-polova-u-desnyanskomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).

14. Будівництво приватного медичного центру на вул. Зоологічній, 3 у Шевченківському районі. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-privatnogo-medichnogo-centru-na-vul-zoologichnij-3-u-shevchenkivskomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).

15. Будівництво дошкільного навчального закладу у Дарницькому районі. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-doshkilnogo-navchalnogo-zakladu-u-darnickomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).

16. Будівництво приватної середньої школи у Оболонському районі. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-privatnoyi-serednoyi-shkoli-u-obolonskomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).

17. Будівництво гірськолижного комплексу з об'єктами розважально-рекреаційного призначення для активного всесезонного відпочинку «Пірогово» в Голосіївському районі. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-girskolizhnogo-kompleksu-z-obyektami-rozvezhalno-rekreacijnogo-priznachennya-dlya-aktivnogo-vsesezonnogo-vidpochinku-pirogovo-v-golosiyivskomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).

18. Будівництво модульних котелень на відновлювальному паливі. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-modulnih-kotelen-na-vidnovlyuvalnomu-palivi> (дата звернення: 25.10.2019).

19. Будівництво (створення) об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури – канатна дорога з об'єктами громадського призначення. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-stvorennya-obyektiv-inzhenerno-transportnoyi-infrastrukturi-kanatna-doroga-z-obyektami-gromadskogo-priznachennya> (дата звернення: 25.10.2019).

20. Міська цільова програма розвитку туризму в місті Києві на 2019–2021 роки. URL: https://kyivcity.gov.ua/kyiv_ta_miska_vlada/struktura_150/vikonavchij_organ_kivsko_misko_radi_kivska_miska_derzhavna_administratsiya/departamenti_ta_upravlinnya/upravlinnya_turizmu_ta_promotsiy/miska_tsilova_programa_rozvitku_turizmu_v_misti_kiyevi_na_2018-2021_rok/ (дата звернення: 25.10.2019).

References

1. Pankrukhin A.P. Marketynh territory / Pankrukhin A.P. – 2-e yzd. – SPb : Pyter, 2006. – S. 94.
2. Investytsiyni potentsial Kyieva. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/investicijnij-potencial-kyieva> (дата звернення: 25.03.2020).
3. Bondarenko M.P. Turystychni sektor ekonomiky Ukrainy: realii ta perspektyvy / M.P. Bondarenko // *Ekonomika i prohnozuvannya*. – 2011. – № 1. – S. 104–119.
4. Liubitseva O.O. Rynok turystychnykh posluh / Liubitseva O.O. – K. : Alterpres, 2006. – 436 s.
5. Liubitseva O.O. Turystychni resursy Ukrainy / O.O. Liubitseva, Ye.V. Pankova, V.I. Stafichuk. – K. : Alterpres, 2007. – 369 s.
6. Lendiel O.D. Osnovni napriamky rozvytku turystychnoi infrastruktury rehionu / O.D. Lendiel // *Aktualnye problemy ekonomiky*. – 2007. – № 4(22). – S. 30–33.
7. Investytsiyni pasport mista Kyieva. URL: https://investinkyiv.gov.ua/uploads/pdf/Invest_Kiev_ua_print.pdf (дата звернення: 25.10.2019).
8. Kyiv – lider u sferi investytsiynoi diialnosti Ukrainy. Mykola Povoroznyk na biznes-forumi u Londoni. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/kiv_lider_u_sferi_investitsiynoi_diyalnosti_ukrani_mikola_povoroznyk_na_biznes-forumi_u_londoni/ (дата звернення: 25.10.2019).
9. Pro KIA: ofitsiyni sait Kyivskoho investytsiynoho ahentstva. URL: <http://investinkyiv.org/kia/about/> (дата звернення: 25.10.2019).
10. Stratehiia rozvytku Kyieva do 2025 roku u novii redaktsii. URL: <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/7/28/Strategy2025new.pdf>.
11. Stvorennia velosypednoi merezhi «bike-sharing» v misti Kyievi. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/stvorennya-velosipednoyi-merezhi-bike-sharing-v-misti-kyievi> (дата звернення: 25.10.2019).
12. Budivnytstvo zhytlovoho budynku z ob'єktamy sotsialno-kulturnoho pryznachennia ta pidzemnym parkinhom po vul. Lukianivskii (mizh vul. Hlybochyskoiu) v Shevchenkivskomu rajoni m. Kyieva. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnytstvo-zhitlovogo-budynku-z-obyektami-socialno-kulturnogo-priznachennya-ta-pidzemnim-parkingom-po-vul-lukyanyivskij-mizh-vul-glybochickoyu-v-shevchenkivskomu-rajoni-m-kyieva> (дата звернення: 25.10.2019).
13. Budivnytstvo zhytlovykh budynkiv z ob'єktamy sotsialno-kulturnoho pryznachennia ta pidzemnym parkinhom, u tomu chysli dlia postrazhdalikh vid diialnosti HIBK «Elita-Tsentr» na vul. Onore de Balzaka (vul. Polova) u Desnyanskomu rajoni. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnytstvo-zhitlovih-budinkiv-z-obyektami-socialno-kulturnogo-priznachennya-ta-pidzemnim-parkingom-u-tomu-chisli-dlya-postrazhdalih-vid-diyalnosti-gibk-elita-centr-na-vul-onore-de-balzaka-vul-polova-u-desnyanskomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).
14. Budivnytstvo pryvatnogo medychnoho tsentru na vul. Zoolohichnij, 3 u Shevchenkivskomu rajoni. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-privatnogo-medichnogo-centru-na-vul-zoologichnij-3-u-shevchenkivskomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).
15. Budivnytstvo doshkilnogo navchalnogo zakladu u Darnytskomu rajoni. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-doshkilnogo-navchalnogo-zakladu-u-darnickomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).
16. Budivnytstvo pryvatnoi serednoi shkoly u Obolonskomu rajoni. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-privatnoyi-serednoyi-shkoli-u-obolonskomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).
17. Budivnytstvo hirsokolizhnogo kompleksu z ob'єktamy rozvezhalno-rekreatsiynoho pryznachennia dlia aktyvnoho vsesezonnogo vidpochynku «Pyrohovo» v Holosiyivskomu rajoni. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-girskolizhnogo-kompleksu-z-obyektami-rozvezhalno-rekreacijnogo-priznachennya-dlya-aktivnogo-vsesezonnogo-vidpochinku-pirogovo-v-golosiyivskomu-rajoni> (дата звернення: 25.10.2019).
18. Budivnytstvo modulnykh kotelen na vidnovlyuvalnomu palyvi. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-modulnih-kotelen-na-vidnovlyuvalnomu-palivi> (дата звернення: 25.10.2019).
19. Budivnytstvo (stvorennia) ob'єktiv inzhenerno-transportnoi infrastruktury – kanatna doroga z ob'єktamy hromadskoho pryznachennia. URL: <https://investinkyiv.gov.ua/ua/projects/budivnictvo-stvorennya-obyektiv-inzhenerno-transportnoyi-infrastrukturi-kanatna-doroga-z-obyektami-gromadskogo-priznachennya> (дата звернення: 25.10.2019).
20. Miska tsilova prohrama rozvytku turizmu v misti Kyievi na 2019–2021 roky. URL: https://kyivcity.gov.ua/kyiv_ta_miska_vlada/struktura_150/vikonavchij_organ_kivsko_misko_radi_kivska_miska_derzhavna_administratsiya/departamenti_ta_upravlinnya/upravlinnya_turizmu_ta_promotsiy/miska_tsilova_programa_rozvitku_turizmu_v_misti_kiyevi_na_2018-2021_rok/

Рецензія/Peer review : 03.11.2019

Надрукована/Printed : 03.01.2020
Рецензент: д. е. н., проф. Журба І. Є.